

EGER – MEZŐTÚR – KISÚJSZÁLLÁS

Döntőről döntőre

A 2017/2018-as tanév búcsúzásaként az idén is sikeresen lezajlottak a hozzánk különösen közel álló nagy múltú, rangos környezet- és természetismereti verseny legjobbainak megmérettetései. A tehetséggondozás e nagyszerű fórumai újra meggyőzően bizonyították létjogosultságukat, és azt is, hogy növekvő igény van a fiatalok kibontakozásának lehetőséget kínáló szellemi megmérettetésekre. Nem tagadjuk: arra is büszkék vagyunk, hogy diák és pedagógus résztvevők előre egyeztetett, összehangolt módon, nélkülözhetetlen szakmai irodalomként hasznosították a *TermészetBúvár* magazint.

A versenyek elfogadottságát és színvonalát egyebek között az is érzékeltette, hogy jóval több mint tizenkétezer fiatal állt a startvonalra, valamivel többen, mint az előző tanévben. A tudáspróbák átlagteljesítménye pedig 70 százalék körül mozgott, sőt, a *Hevesy György*-verseny esetén 80 volt.

A versenyek füzéréhez illeszkedik a múlt év novemberében Győrben megtartott *Kitaibel*-verseny is, amelyet ugyan szűkre szabottan lehetett lebonyolítani, amely kiemelkedően zárult, bizonyítva a folytatás szükségességét. A tudáspróbák mostani sorozata azt is bizonyította, hogy a legutóbbi évek tartalmi és szervezeti kezdeményezései kiállták az idők próbáját. A Magyar Természettudományi Társulat által szervezett versenyek immár második éve hivatalosan is Kárpát-medencei méretűvé bővültek, a szomszédos országokból érkezett nyelvtestvéreink felkészültségükkel méltó vetélytársai voltak a hazai fiataloknak. A Kaán Károly-versenyen most is – életkortól függetlenül – együtt versengtek az ötödik és hatodik osztályosok, de jó döntésnek bizonyult a versenyprogramban a kémiai laborgyakorlat kiváltása másfajta szellemi erőpróbával. A megmérettetések kiírói és szakmai irányítói ezúttal is úgy kezdeményezték és pártolták a változásokat, hogy azok a hagyományok megerősödését is szolgálták. Tisztában voltak és vannak ugyanis azzal, hogy a múlt értékeinek megőrzése a továbbélést és a fejlődést is segítik.

A rangos szellemi megmérettetések ezúttal is pótolhatatlan emberi fedezetre épültek. A tudáspróbák életben maradása mindenekelőtt a pedagógustársadalom legjobbait megtestesítő felkészítőtanároknak köszönhető. Hivatásszeretettől és szakterületük iránti mélyszéles elkötelezettségből tesz az, amelyet a szívük-lelkük diktál. Most is felkutatták a tudáspróbák szakmai arculata iránt érdeklődő tehetséges fiatalokat, és vállalták alapos felkészítésüket. A versenyzőket is érő ezernyi kihívás ellenére vállalható és vonzó célokat mutattak be számukra.

Így történhetett, hogy egy kis nyírségi falu, Nyírgelse legszélső házában szűkös anyagi helyzetben élő család gyermeke meg sem állt a dobogó legfelső fokáig. Ezzel is meggyőzően bizonyítva, hogy az értő irányítással, kitartó szorgalommal társuló tehetség még akkor is eredményt hoz, ha nagy utat és sokat kell tenni a győzelemig. Ezért is minden tiszteletet megérdemelnek a fiatalok mentorai, a tudáspróbák életre hívói és kiírói. Névsoruk most is idekivánczol: *Magyar Természettudományi Társulat*: XXVIII. Herman Ottó Kárpát-medencei Biológia Verseny (rendező: Alföldkutatásért Alapítvány); XXVI. Teleki Pál Kárpát-medencei Földrajz-Földtan Verseny; XXIX. Hevesy György Kárpát-medencei Kémia Verseny (www.mtte.hu); *Benkő Gyula Környezet- és Természetvédelmi Oktatóközpont*: XXVI. Kaán Károly Országos Természet- és Környezetismereti Verseny (www.kaankaroly.hu).

A szervezésben nélkülözhetetlen segítséget nyújtottak a megyei pedagógiai, oktatási központok (POK), megtöbbszörözve a kiírók erőfeszítéseit. Ugyanígy minden elismerést megérdemelnek a versenyeknek otthont adó oktatási intézmények példás vendégszeretetükért, a lebonyolítás zavartalan feltételeinek megteremtéséért, a „névtelen” segítőtársak nélkülözhetetlen munkájáért. A befogadó városok önkormányzata sokféle jelét érzékeltette annak, hogy magukénak érzik a tudáspróbákat.

A versenyek és a döntők megrendezéséhez szükséges anyagi erőforrások előteremtése ezúttal is nagy kihívást jelentett a szervezőknek. A résztvevők ellátása, elszállásolása és sok más elengedhetetlen feltétel megteremtése, például a terepgyakorlathoz szükséges autóbuszok bérlése most is kemény forintokat igényelt. A mecénások közül különösen sokat jelentettek a Nemzeti Együttműködési Alap és a Nemzeti Tehetség Program pályázatán elnyert támogatások. Az alföldi tudáspróbnak számára a Herman Ottó Intézet Nonprofit Kft., illetve a Kaán Károly-verseny esetében a Földművelésügyi Minisztérium, az Országos Erdészeti Egyesület, valamint Mezőtúr Város Önkormányzatának hathatós anyagi segítsége is „aranyat” ért.

Bízunk abban, hogy a mecénások az új tanévben is megtalálják a rendkívül sikeres tudáspróba folytatásához szükséges erőforrásokat, ezzel is elismerve a felkészítőtanárok és a versenyzők munkáját.

A legkiválóbbak számára azonban a szellemi pezség nem ért véget az eredményhirdetéssel. A Magyar Természettudományi Társulat által szervezett versenyeken ugyanis a dobogós helyezettek és felkészítőtanárai meghívást kaptak az egyhetes *II. Kárpát-medencei Tehetség táborba*, amelynek helyszíne ezúttal a Balaton-felvidéki Nemzeti Park volt.

KAÁN KÁROLY-VERSENY *Mezőtúr*

Az immár huszonhatodik alkalommal megrendezett szellemi megmérettetés nem csupán „életkora” miatt vált felnőtté. Azzal is rangot szerzett, hogy olyan műhelymunkára ösztönzött, amely újfajta szemléletmódjával hosszabb távra, a versenyfűzér későbbi állomásaira is felvértezi a fiatalokat.

Ennek, és a felkészítőtanárok hivatástudatának köszönhetően évről évre nő a versenyre benevező fiatalok száma. Erre a fordulóra tizenkilenc megyéből és a fővárosból 6998 fiatal állt a startvonalra, és ez a szám mintegy kilencvennel több az előző tanévinél. Meghívottként az idén is ott volt a döntőn Mezőtúr

testvértelépülése, az erdélyi Sepsikörös-Kálnok két fiatalja, akik kiselőadásukban a lakóhelyük környékén elszaporodott *barna medvékkel* kapcsolatos megfigyeléseikről számoltak be.

Az is sokat mond a verseny tehetséggondozó jellegéről, hogy az előző évi döntősök közül az idén – minden korábbi esztendő meghaladóan – öten juthattak el ismét Mezőtúrra. A pedagógus és a diák szívós erőfeszítéseinek eredményeként az előző tanévben még ötödikesként startoló *Burnac*

A verseny legjobbjai balról jobbra: Órsi Ákos, Burnac Jasna Dóra és Lengyel Zsófia felkészítőikkel
FOTÓ | UZSOKI JÁNOS

A terepgyakorlat sokféle ismeretet kínál
FOTÓ | FÉLIX ÁGNES

Jasna Dóra, a résztvevői általános iskola tanulója a 16. helyen végzett, ám most hatodikosként tehetsége és kitartása révén a dobogó legfelső fokára juthatott. Ráadásul a maximálisan elérhető 150 pontból 130-at gyűjtött. Jó lenne, ha a most döntőbe jutott ötödikesek közül 2019-ben is minél többen eljutnának a kaánkárolyos legjobbak közé.

A Református Kollégium, Gimnázium, Szakgimnázium és Óvoda dísztermében megnyitott döntőnek az ország húsz településéről érkezett huszonöt fiatal volt a hivatalos részvevője.

Az ötödikes és a hatodikos versenyzők háromnapos tudáspróbája a kiselőadások bemutatásával kezdődött. A legizgalmasabb forduló ezúttal is magas színvonalú, sokszínű és változatos volt. A felkészültségében nagyon kiegyensúlyozott mezőny átlagteljesítménye 77,9 százalékos volt. Az elérhető maximális pontszám 25 volt, ezt hárman teljesítették, összesen 14 tanuló pedig 20 pontnál többet gyűjtött. Rutinos előadókként, olykor szórakoztatóan avattak be természetmegfigyeléseik tapasztalataiba.

A szakmai zsűri most is az életkori sajátosságoknak megfelelő, önálló megfigyeléseket értékelte

a legtöbbre. A tematikai kínálatban, az utóbbi évekhez viszonyítva, szerény mértékben bővült a tájékológiai előadások száma. Nőtt a velünk és a közelünkben élő állatokkal kapcsolatos kiselőadások aránya, de a jövőben még inkább a vadon élő állatok és növények vizsgálatát érdemes előtérbe helyezni.

Továbbra is meg kell őriznünk a hiteles, tudományosan igazolt szempontok hiánytalan érvényesítését, mert a manapság divatos, áltudományos vélekedések nem alkalmasak még a legegyszerűbb vizsgálódások értelmezésére sem. A sikeres szerepléshez az ötperces időkeret betartása is fontos, ugyanis az esetleges túllépések a helyezési sorrendet is érinthetik.

A dr. Tóth Albert vezette, egész napos terepgyakorlat során Túrkevény a kunhalmok, Kisújszálláson a Móricz Zsigmond Gimnázium múzeumszertárának megtekintése, míg Karcagon a Lombkorona tanösvény bejárása volt a program. Mindenütt a természet aktuális történéseinek megfigyelését várták el a döntő résztvevőitől, akik ezt követően tesztfordulókon adtak számot megfigyeléseikről. Az 69,3 százalékos átlagteljesítmény azt jelezte, hogy jól odafigyeltek a kis tudósok.

A harmadik nap elméleti feladatok megoldásával folytatódott. A verseny meghirdetésekor megadott felkészülési anyagból a maximálisan elérhető 50 pontból a legtöbbet a verseny első helyezettje ért el 47 pontos teljesítményével.

A versenyzők összteljesítményének idén 71,6 százalékos átlaga pedig valamivel meghaladta a legutóbbi három esztendő hasonló mérőszámát. Érthető és megérdemelt volt a fáradhatatlan versenyszervező dr. Krizsán Józsefné öröme.

Az ünnepélyes eredményhirdetés részeként az első három helyezettet és felkészítőtanáraikat a Kaán Károly Emlékéremmel is kitüntették.

A VERSENY VÉGEREDMÉNYE

1. BURNAC JASNA DÓRA, Vésztő, Kis Bálint Református Általános Iskola (felkészítő tanára: Juhász Jánosné),
2. ÓRSI ÁKOS, Budapest, Remete-Kertvárosi Általános Iskola (Várady Szabó Emőke),
3. LENGYEL ZSÓFIA, Rábacsécsény, Kisfaludy Károly Általános Iskola Rábacsécsényi Tagiskolája (Kovács Zsuzsanna, Kovács Teodóra).

HERMAN OTTÓ-VERSENY

Kisújszállás

ÍRTA | RÁCZNÉ VATAI ERZSÉBET
tanárnő

A 13-14 évesek immár XXVIII. sorozatát záró biológiai versenyének Kisújszálláson megtartott nemzetközi döntőjében, a huszonöt legfelkészültebb hazai versenyző mellett, a szomszédos országok magyar anyanyelvű iskoláinak regionális megmérettetéseiben legjobban teljesítő fiatalok is részt vettek, akiknek az indulás jogáért egyre nagyobb létszámú diaktársukkal kellett megmérkőzniük. A verseny forgatókönyve a hagyományokhoz igazodott: kiselőadás – terepgyakorlat – elmélet

– és a gyönyörű szertármúzeum volt. A szombati program Kossuth Lajos kormánybiztosa és jó barátja, Illéssy János nagykunkapitány mellszobrának megkoszorúzásával kezdődött. Ezt követően minden tanár és diák megkapta Széchenyi István korszakos, de sajnos kevesek által ismert munkájának, az *Eszmetöredékek, különösen a Tisza-völgy rendezését illetően* című művének hasonmás kiadását, amelyet 1846-as megjelenése – és a szegedi Vízügyi Igazgatóság – után az *Alföldkutatásért Alapítvány* jelentetett meg.

A verseny minden évben legnépszerűbb eseményére, az egész napos terepgyakorlatra ezúttal is dr. Tóth Albert versenybizottsági elnök vezetésével indultunk. A Tisza-völgyet érintve, a Nagykunság–Hortobágy útvonalon, ott haladtunk, ahol a Kárpát-medence egykor legnagyobb vízzel borított tájának átalakítása történt. Megfigyeltük, hogy a táj adottságainak ismeretében és a múlt tapasztalatainak alapján a jelenben hogyan valósul meg annak ésszerű hasznosítása. A karcagi határban azt láttuk, hogy mi történik

A tudáspróba dobogós helyezettei balról jobbra: Tóth Noémi, Püspöki Zsófi és László Imola

akkor, ha az ember bölcsen alkalmazkodik a táj megváltozott adottságaihoz. Itt ugyanis érzékelték, hogy a talaj és a klíma (változó) adottságai kedveznek a rizstermesztésnek, amely így Karcag–Kisújszállás–Mezőtúr térségében országos jelentőségűvé válhatott, a rizsfeldolgozással együtt. Az indián rizs termesztése,

feldolgozása, exportálása, amelyről lapunk 20. oldalán önálló cikket is közlünk, Európában egyedül csak Kisújszálláson valósult meg. Összehasonlítással az ellenpéldát is szemügyre vehettük. Azzal szembesültünk, hogy a gyenge 4 aranykoronás földön tavaszi árpát akartak termesztetni, amit aztán a belvíz félig ki is pusztított. Ez minden szónál többet mondott a versenyzőknek arról, hogy mennyire fontos egy növény termesztésénél a táji adottságok figyelembevétele, az alapos tájismeret. A püspökladányi Alföldfásítási Kutatóintézetben megemlékeztünk az alföldfásítás két erdész tudósáról, *Kaán Károly*ról, mint a természetvédelem alapító atyjáról és *Magyar Pál*ról, mint az erdészeti ökológia megalapítójáról is. Ez a helyszín azért is nevezetes, mert az idén 44. alkalommal itt rendezik meg a *Hortobágyi kutatótábort*, ahová a mostani döntő néhány kiemelkedő versenyzőjét is meghívták. Hazánk első nemzeti parkjának megtekintése

közben, Nagyiván határában terepökológiai megfigyeléseket végeztünk. Az ifjú kutatók fáradhatatlanságát és tetterekésztségét bizonyította az a rögtönzött és lelkes fehérgólya-számlálás, amelynek alapötletét a pénteken hallott egyik remek kiselőadástól kaptuk. A település egyik utcájában 21 lakott, fiókat nevelő fészket sikerült számba venni. Ezen a döntőn is bebizonyosodott: sokat tanulhattunk egymástól, gyermek és felnőtt előadóinktól, terepvezető tanárunktól. Munkájukat ezúton is köszönjük!

A VERSENY VÉGEREDMÉNYE

1. **PÜSPÖKI ZSÓFI**, Besenyőteleki Dr. Berze Nagy János Általános Iskola (*Bozsik Mária*).
2. **LÁSZLÓ IMOLA**, Budapest, Lágymányosi Bárdos Lajos Általános Iskola (*Hajdú Katalin*),
3. **TÓTH NOÉMI**, Karcagi Nagykun Református Általános Iskola (*Jobbágy Ildikó*).

TELEKI PÁL-VERSENY

Eger

A VII. osztályosok dobogós versenyzői

A VIII. osztályos versenyzők legjobbjai

A XXVI. földrajz-földtan verseny Kárpát-medencei döntőjét ezúttal is Heves megye székhelyén, az Eszterházy Károly Egyetemen rendezték meg. A patinás intézmény falai között a földtörténet és a természeti földrajz iránt elmélyültebben érdeklődő 13-14 éves fiatalok legjobbjai mérhették össze felkészültségüket. A hazai versenyzők mellett a Felvidékről, Kárpátaljáról és Erdélyből érkezett fiatalok állhattak a startvonalra. A megnyitót követően azonnal kezdődött az írásbeli forduló. Előbb a háromfordulós nemzetközi döntő főversenyének feladatlapjával küzdöttek meg, majd a társrendező Nemzetstratégiai Kutatóintézet munkatársai által összeállított honismereti feladatsort is megoldották a versenyzők. Ezalatt a felkészítőtanárok szakmai továbbképzésen vehettek részt, amelyen dr. *Magyar Balázs* („Milyen mértékben ismerjük Földünket?”) és *Baráz Csaba* („Geopark a Bükk-vidéken”) aktuális földtudományi kérdésekről tartott érdekfeszítő szakmai előadásait hallgatták.

Szombaton korán reggel indult a csapat a terepbejárásra. Az első állomáson, Síkfőkúton egy régi kőbányában, *Holló Sándor* geológus érdekfeszítő magyarázatának segítségével, a különböző földtörténeti időkben

képződött kőzeteket tanulmányozhatták a döntő résztvevői.

A *Szent Imre* karsztforrás után a Bükkalja vulkanizmusát példázó riolittuffába vajt barlanglakások felfedezésére adott lehetőséget a túra. A cserépfalui látogatóközpontból a Bükk legoshosszabb völgyébe, a Hór-völgybe vezetett a tájat, az értekeit, illetve a nevezetességeit ismertető út, amely a neandervölgyi ember egyik menedékhelyében, a Suba-lyuk-barlangban ért véget.

A folytatásban rövid látogatás következett a 2013-ban átadott cserépfalui látogatóközpontban, múzeumban. Felsőtárkányban a Sziklaforrás és a Kőzetpark várta a résztvevőket, akik végezetül az oktatóközpont árnyas parkjában jegyzeteik segítségével a terepi feladatlap kihívásaival küzdöttek meg.

Szombat délután a szóbeli megmérettetés alkalmával az ismeretanyagban szereplő teljes tananyagot lefedő tételsorból húzhattak egyet-egyét a versenyzők, majd alapos felkészülés után az öttagú zsűrinek mondták el a feleleteiket. Kiváló eredmények születtek, szembetűnő volt a nagyon alapos földrajzi tudás!

A VERSENY VÉGEREDMÉNYE

VII. OSZTÁLY

1. **KOVÁCS FERENC SOMA**, Budaörs, Illyés Gyula Gimnázium (*Bene Tünde*),

2. **BOGNÁR ANDRÁS KÁROLY**, Budapesti Fazekas Mihály Gyakorló Általános Iskola és Gimnázium (Vízzy Zsolt),

3. **GÁL CSABA**, Berettyóújfalui József Attila Általános Iskola Széchenyi István Tagiskolája (Szarka István).

VIII. OSZTÁLY

1. **SZABÓ PÉTER LEVENTE**, Budapesti Fazekas Mihály Gyakorló Általános Iskola és Gimnázium (Kádárné Szalay Eszter),

2. **DIVINSZKY FERENC**, Budapest, Kőbányai Janikovszky Éva Magyar–Angol Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola (Vágóné Döbrönte Erika),

3. **SERFŐZŐ ANNA**, Gyulai Dürer Albert Általános Iskola Bay Zoltán Iskola Tagintézménye (Seresné Lakó Gyöngyi).

Pillanatkép a terepgyakorlatról

HEVESY GYÖRGY-VERSENY

Eger

ÍRTA | **BALOGH TERÉZIA**
mesterpedagógus

A Magyar Természettudományi Társulat (MTT) kémiaversenye a legnagyobb hagyománnyal rendelkező, 13-14 éves korosztályt mozgósító tehetséggondozó kémiaverseny hazánkban, amelynek a Nemzetstratégiai Kutatóintézet volt a társrendezője.

A Kárpát-medencei tudáspróba legjobbainak megmérettetésébe a megyei és a határon túli regionális döntők legeredményesebb versenyzői (36 hetedikes, közöttük 4 határon túli diák, valamint 33 nyolcadikos, közöttük 5 határon túli fiatal) jutottak be. A döntőnek hagyományosan az egri Eszterházy Károly Egyetem Kémia és Élelmiszeripari Tanszéke adott otthont. A háromnapos programot az MTT, a TIT Bugát Pál Egyesülete, az Eszterházy Károly Egyetem Kémia és Élelmiszeripari Tanszéke szervezte.

Prof. dr. *Hórvölgyi Zoltán*, az MTT Kémiai Szakosztály elnöke (BME) megnyitóbeszédében hangsúlyozta: a valódi tehetséggondozó tevékenység letéteményesei azok a pedagógusok, akik időt-fáradtságot nem sajnálva készítik fel diákjaikat a versenyekre.

Az ünnepséget követő szakmai programok egyebek között olyan kérdésekre válaszoltak, mint hogy „Mi volt előbb? A tyúk, a tojás avagy a HCN-molekula? – avagy – Mit mondhatunk számítógépes szimulációkkal a kémiai evolúcióról?” és válogatott kísérleteket mutattak be.

A verseny résztvevői az idén is írásbeli, laborgyakorlat és szóbeli fordulókön mérték össze felkészültségüket. Átlagteljesítményük a hetedik évfolyamon 79 százalékos, nyolcadik évfolyamon 73 százalékos volt. A megmérettetés mellett jutott némi idő a város nevezetességével való ismerkedésre is.

A VERSENY VÉGEREDMÉNYE

VII. OSZTÁLY

1. **PAPP MARCELL IMRE**, Kecskemét, Corvin Mátyás Általános Iskola (*Labancz István*),
2. **CSIMA TEKLA**, Budapest, ELTE Radnóti Miklós Gyakorló Általános Iskola és Gimnázium (*Balázs Katalin*),
3. **DÁNYFY ÁBEL**, Budapesti Fazekas Mihály Gyakorló Általános Iskola és Gimnázium (*Rakota Edina*).

VIII. OSZTÁLY

1. **FARKAS IZABELLA FRUZZSINA**, Budapest, ELTE Radnóti Miklós Gyakorló Általános Iskola és Gimnázium (*Szarvas Szilvia*),
2. **BAGU BÁLINT**, Budapest, Herman Ottó Tudásközpontú Általános Iskola (*Zsarkóné Visnyovszky Gabriella*),
3. **NORMANDY TIBOR TAMÁS**, Leányfalu, Móríc Zsigmond Általános Iskola (*Sebőné Bagdi Ágnes, Sotkó Dénes*).

A VII. osztályos kis kémikusok legjobbjai felkészítőikkel

A VIII. osztályosok győztesei felkészítővel

